

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, M.DCCXI

Sectio Tertia. Solvuntur argumenta P. Thyrsi allata sectione primâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84777](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84777)

M. God. M. Godoy tom. I. in 1. p. d. 18. n. 70.) quòd si Deus in poenam peccati auferret homini voluntatem, non peccaret postea non diligendo Deum; cur autem, nisi quia licet ablatio voluntatis sit poena peccati praevisa, attamen non potest ea absente dari peccatum? Ergo à pari cum advertentia peccati sit aliquid necessario praequisitum ad peccatum, si hodie ea tollitur, etsi in poenam peccati hesterni, non potest dari hodie novum peccatum.

SECTION III.

Solvuntur argumenta P. Thyrsi allata sectione primâ.

§. I.

Argumenta P. Thyrsi allata sect. I. §. I.

SUMMARIUM.

Però omnes Theologi exponunt vincibilem ignorantiam per tempus praesens, n. 110.

Similiter & damnata, adeoque & ejus contradictoriae, ibid.

Ut ignorantia sit invincibilis, non est necesse, ut antecesserit omne personale exercitium libertatis, n. 111.

Ut perseveret vincibilis, non satis non retractatio, n. 112.

Nec P. Terillus, nec alij à me discordant, n. 113. ad 115.

Objeccio extraordinaria ex Crucifixoribus, ex S. Theresia, ex S. Francisco de Sales, ex M. de Avila, n. 117.

S. Thomas ait Judaeos cognovisse Divinitatem Christi D. n. 118.

Solvo cetera ex D. Theresia, &c. n. 119.

Quo modo objectum, aut lex, quam volo ignorare, sit peccatum ignorantiae? n. 120.

Ignorantia non est circa ignorantiam, quin hanc cognosco, sed circa legem, aut objectum, quod volo ignorare, aut nolo scire, n. 121. ad 134.

Peccata dubia, aut oblita, aut occulta veniunt etiam per peccata ignorantiae, n. 122.

Qualiter scienter peccans contra studiositatem, peccat ignoranter? n. 123.

Peccata, quae ad ignorantiam secutura praevidentur, sunt peccata in ignorantia, n. 124.

Volitio ignorandi est formalissimè peccatum ignorantiae, n. 125.

Nemo peccat peccato ignorantiae, quin hanc advertat, n. 126.

Non ignoro, sed cognosco peccatum ignorantiae; quod ignoro est, quod cognoscere nolo, ibid.

Plura dantur peccata occulta, & duplex eorum radix, n. 128.

Satis, ut remorsus adsit cum ignorantia, est vincibilis, n. 129.

Synodus Palaestina merito damnavit eam universalem, quia tollit peccata ignorantiae, n. 131.

Ostendo Doctores ab Adversariis citatos stare pro me, n. 132.

Si ignorantia nunc vinci nequit, opus sequens non est novum peccatum, n. 133.

Quae sint peccata ignorantiae, n. 136.

Remorsus alter est intellectus, alter voluntatis; ille in nullo est enormissimo peccatore cessat, n. 137.

Negat S. Bonaventura extingui, ibid.

AD primum argumentum respondeo N. ferè omnes TT. exponere ignorantiam vincibilem, & invincibilem per tempus praesens, dicentes esse illam, quae vinci non potest, aut potest; quae studio superari non potest, aut potest; quae depelli non potest, aut potest. Rursus, sicut omnes damnatè utuntur praesenti, ita ejus contradictoriae exponendae sunt per tempus praesens, ut dixi sect. 2. §. 5. ubi etiam adduxi S. Augustinum, S. Thomam, & nobiliorum DD. verba; immò dixi ignorantiam nunc vincibilem, aut invincibilem exponi non posse nisi per tempus praesens; alias nunc vincibilis non differret ab heri vincibili, & nunc invincibilis ab heri invincibili. Idem dico ad confirmationem, nego enim, quòd DD. impugnantes Calvinum, Lutherum, Baium, Janenium, per ignorantiam invincibilem intelligant eam, quae praecedat omne liberum libertatis exercitium; nam in confesso apud omnes est, quòd ignorantia ante annum vincibilis potest hodie esse invincibilis, nec tamen praecessit omne liberum voluntatis exercitium: ergo ut ignorantia sit nunc omnino invincibilis, satis est, ut nunc antecedit tale opus liberum, & talis sit, ut nunc deponi moraliter non possit; id est, ut non cognoscā me teneri eam deponere. Similiter nego, quòd ut hodie peccem formaliter, satis sit quòd heri potuerim, & noluerim cognoscere, an sit peccatum; & hodie non retractaverim: dico enim, praeter non retractationem, necessarium esse influxum aliquem voluntarium liberum perseverantem, positum sub ignorantia heri vincibili, & influentem in tale opus hodiernum. Immo dico hoc ipsum tantum satis esse, ut opus hodiernum imputetur ad peccatum; ut autem sit novum peccatum, necessaria est aliqua nova advertentia peccati, & nova libertas peccati, ut dixi §. & 6. conclus. Ad P. Terillum, dico, quòd P. Terill. non vult nisi, quòd, qui ex priori culpa non retractata in hanc incogitantiam venerit, peccat quidem hodie, quòd & ego dico; attamen non peccat

N. peccat peccato novo, & ratione sui imputabili; quare nescio, quomodo ex eo quia P. Teril. dicat non peccari hodie proprie novâ malitiâ, inferatur eum dicere, quod peccetur hodie propriè. Demum ad DD. à P. Thyrio allatos universaliter dico nullum dicere, quod P. Phyrf. unicè enim dicunt, quod qui noluit repellere ignorantiam, peccet hodie; quod ipsum ergo dico, si tale opus hodiernum pendeat aliquàlter à negligentia hesternâ juxta dicta in conclusionibus; nullus autem dicit, quod, qui noluit repellere ignorantiam, peccet hodie *peccato de novo imputabili ratione sui*, si eo instanti non cognoscit se peccare. Ut aliquid contra nos concluderetur ex DD. ostendendum esset eos docere, quod licet hodie non cognoscant, peccem novo peccato formali, quod nemo dicit, nam unicè dicunt, quod qui hodie agit contra legem, licet ignoret se peccare, peccat hodie, si agat illud, quod heri scire noluit, aut non voluit scire; attamen non peccat peccato novo, ut vult P. Thyrs. sed tantum actio hodierna denominatur peccatum à volitione liberâ hesternâ in aliquo sui effectu permanente. Quapropter tantum abest, ut P. Teril. faveat sententiæ oppositæ, quin expressè negat peccare peccato de novo imputabili, sed tantum peccata frequentia ad ignorantiam imputari ratione ignorantia directè volitæ. Similiter P. de Champs lib. 3. contra Jansenium *disp. 5. cap. 6.* in fine ait ex communi PP. & TT. quod omne, quod fit ex ignorantia, tunc tantum est culpa, quando ipsa ignorantia est peccatum; tunc autem ignorantia est peccatum, quando præcessit negligentia, aut alia culpa; quod fusè prosequitur ostendendo, quod dum S. August. & alij PP. dicunt ignorantiam, & omne quod fit ex ignorantia, esse peccatum, eos loqui de vincibili; ut enim ait S. Bernard. *Epist. 77.* *Multa scienda nesciuntur, aut sciendi incuria, aut discendi desidia, aut verecundiâ inquirendi, & quidem hujusmodi ignorantia non habet excusationem.* Hæc Pater de Champs.

N. Si ergo quod fit ex ignorantia, tunc tantum est peccatum, quando ipsa ignorantia est peccatum, & est vincibilis, sequitur evidenter, quod cum de essentia ignorantia vincibilis, seu culpabilis sit cognitio intimans malitiam peccati negligentie in non quærendâ veritate, eo ipso necessaria erit ea cognitio malitiæ; ergo implicabit peccari sine eâ cognitione malitiæ, & implicabit, ut opera facta contra legem ex tali, & sub tali ignorantia sint peccatum, nisi ea ignorantia perseveret in ratione peccati liberi; sed non

Tom. I.

potest perseverare in ratione peccati liberi sine cognitione intimante malitiam ignorantia: ergo si hæc cognitio desit, nullum opus sequens ad illam erit peccatum, & multo minus erit peccatum de novo imputabile. Vide DD. quos dedi *sect. 2. §. 4. & 5.* & plures alios apud P. Moya *tom. 2. tr. 1. qu. 5. n. 1.* M. Contenfon *tom. 3. disp. 6. cap. 1.* citatus à P. Thyrs. *n. 131.* vult tantum, quod non requiratur ad omne peccatum judicium reflexum supra malitiam; ait enim: Si ad omnem peccati rationem requiritur reflexio supra malitiam, nihil ignorantia commissum poterit habere rationem peccati; quod verum est; nam negligens scire, an hodie sit jejunium, non cognoscit comestitionem esse vetitam, nam ignorat esse vetitam; ergo non judicat eam ut directè vetitam; attamen cognoscit eam indirectè, seu reflexè ut vetitam, quatenus cognoscit, quod operatur contra legem reflexam dicentem, Ne edas, dum scire non vis, an sit jejunium; & ne edas sub culpabili ignorantia de prohibitione esus.

Dices: Certum est, quod Judæi crucifigendo Christum D. peccaverunt; & tamen æquè certum videtur, quod Judæi non cognoverint eum esse Deum verum; immò non videtur possibile, quod si cognovissent eum esse Deum, eum crucifixissent; quare sibi persuadebant, quod vitam tollerent seductori, & sacrilego; & hoc indicant ea verba, *Sanguis ejus super nos*; neque enim illius sanguinem supra se desiderassent, si sibi persuadissent eum esse Deum. Idem dicendum de illis, qui Apostolos occiderunt, nam non tantum non cognoverunt se peccare, sed putarunt se obsequium præstare Deo: ergo peccari potest sine ullâ advertentiâ peccati. Hoc ipsum confirmat S. Theresia, asserens in animabus etiam perfectis accidere posse, ut aliquid mortale habeant, quod non cognoscant. Id ipsum M. de Avila vir summè religiosus, dicens, vix inter Confessarios reperiri unum, cui anima securè committi possit. Id ipsum S. Franc. de Sales, qui ait, quod vix inter decem mille: ergo certissimum videtur, quod potest peccari sine ullâ advertentiâ peccati; quod principium, quia negatur, ideo mundus hodiernus totus est in maligno.

Respondeo doctrinam tam extraordinariam, seu extraordinariè intellectam, mirum quantum rumoris anno 1694. Vallisoleti induxisse; ex eâ enim sequitur 1. quod si vix unus aptus est confessionibus excipiendis,

P. Moy.
M. Contenfon.
P. Thyrs.

S. Theresia.
M. de Avila.
S. Franc. de Sales.

N. 117.

piendis, imò si inter decem mille vix unus, sequitur, quòd nullus degens Vallisoleti, immò alibi, poterit confiteri; tum quia nec ibi, nec alia in urbe, quantumvis populosa, reperiuntur decem mille Confessarii, inter quos eligi possit Confessarius; & nullus Confessarius poterit confessiones excipere, quia nullus potest de se presumere, quòd sit ille aptus, & electus. Sequitur 2. tum quòd omnes Episcopi peccarint dando facultatem excipiendi confessiones tot ineptis, cum inter decem mille vix sit aptus; tum quòd peccarint Sacerdotes petendo licentiam pro excipiendâ confessione. Sequitur 3. quòd ejus doctrinæ author, vel semper male confessus sit, si confessus est; vel si bene confessus est, & bene excepit aliorum confessionem, solus ille erit, non sicut cæteri hominum; nam confitendo sua peccata, fortius est sortem bonam eligendi sibi optimum confessarium; quod alijs non accedit, nam inter mille vix unus est; ille autem inter mille elegit sibi bonum, & omnes degentes eodem in loco tenebantur ei confiteri, quia ille est unicuique bonus; nec poterant Doctores eam doctrinam explicanti reliqui confiteri, quia ille bonus non erit, nam inter mille vix unus est bonus; qui autem bonus est, est ejus Confessarius.

N. Verum hæc, & alia omittamus, & audiamus vel S. Bonav. in 2. diff. 40. vel S. Thom. 118. qui prima ad Corint. cap. 2. lett. 11. ait: Dicendum est, quòd Principes Judæorum pro certo sciebant ipsum esse Christum promissum in lege, quòd populus ignorabat; ipsum autem esse Filium Dei non pro certo sciebant, sed aliquantulum conjecturabant; sed hæc conjecturalis cognitio obscurabatur in eis ex invidia, & ex cupiditate propriæ gloriæ, quam per excellentiâ Christi minui videbant. Ecce ex S. Thomâ constat, quòd Judæi aliquantulum cognoscebant Christum D. esse Deum, & tamen eum occidere voluerunt: ergo non est quid imperceptibile, quòd Judæi simul cognoverint Divinitatē Christi D. & simul voluerint hunc occidere: ergo falsum est, quòd Judæi peccarunt sine omni advertentiâ malitiæ, immò cum advertentiâ peccarunt. Idem

S. Chrysost. tradit S. Chrysost. apud S. Thomam l. c. & idem docet Evangelium, nam Pilatus ipse Judæis clamantibus, *Sanguis ejus super nos*, prius dixerat, se nullam invenire mortis causam: ergo dum sanguinem supra se petierunt, cognoverunt malitiam peccati. Denique ipsi Judæi dicentes, *Si Filius Dei est, descendat de cruce*, manifestant se saltem dubitasse eum esse Deum; ergo peccaverunt cum dubio malitiæ. Ad S. Theresiam dico, quòd in 7.

Manifeste affirmat, quòd in animabus eâ in mantione degentibus duntaxat aliqua peccata ex inadvertentiâ, addens esse venialia, quia loquendo de mortalibus libera sunt, licet securæ non sint, quia nemo scit, an odio, an amore dignus sit. S. Franc. de Sales in introduct. ad vitam devotam 1. p. cap. 4. ait: *Propter hoc dicit M. Avila, eligite unum ex millibus*, M. Avil. (& ego dico ex decem millibus) quia multo pauciores sunt quam arbitramur, qui tanti muneris capaces sint. Ecce non loquitur de Confessarijs, sed de directoribus animarum superemæ sanctitatis; hæc enim non debent cuique se fidere: rursus non dicit, quòd inter decem mille non sit unus, sed quòd ex decem millibus eligatur unus, quòd totum coheret cum hoc, quòd inter illos duntaxat plures boni, licet velit optimum eligendū. M. Avila, ut patet ex vitâ B. Joannis Dei, præcepit huic Sancto, ut Granatæ confiteretur cuiquamque, quem idoneum putaret, licet si aliquid speciale pro directione occurreret, sibi communicandum reservaret. Hoc scio, quòd tam severa doctrina dum suadet optimum, inducit homines ad non confitendum ob penuriam Confessarij optimi. Sed aliud est suadere optimum, aliud velle ipsum optimum cadere sub præceptum; hoc secundum inducit pessimum, & ideo cavendum; illud primum inducit optimum, & ideo suadendum. Hæc viro Sancto vir æquè Sanctus.

Ad 2. respondeo hoc argumentū esse æquè antiquum, ac equivocum; dico igitur quòd objectum scienter ignoratum dicitur peccatum ignorantia, quomodo fornicatio scienter volita dicitur propriè peccatum fornicationis. Qui peccat per ignorantiam, scit se ignorare, & simul nescit quòd ignorat; ex. gr. qui non vult scire, an hodie sit jejunandum, vel an mendacium ob famam tuendam sit verum, scit se ignorare, & ea scientia habet pro objecto ignorantiam præcepti de jejunio, & de non mentiendo, & simul nescit, an detur præceptum jejunij. Breviter: ignorantia est circa legem jejunij, an detur, non N. autem est circa peccatum ignorantia; & 120. scientia est circa præceptum non ignorandi, seu circa peccatum ignorantia; non enim cognosco, an detur lex præcipientis jejunium; simul tamen cognosco dari legem vetantem operari ex ignorantia. Sicut ergo fornicatio scienter volita dicitur propriè peccatum fornicationis, ita ignorantia scienter volita dicitur propriè peccatum ignorantia. Rursus, si ignoro esse jejunandum, & simul nolo jejunare, scio me exponi periculo violandi præceptum Ecclesiæ, si forte datur, adeoque omisso jejunij est peccatum per

per ignorantiam incursum. Quod si dixerit, quomodo omisso jejunijs ignorata ut mala potest esse mala? dico omissionem jejunijs ignorari ut malam directè in se, quatenus nescio, an sit directè in se vetita; attamen reflexè cognoscitur ut mala, quatenus omisso jejunijs ex ignorantia vincibili, an detur præceptum jejunijs, cognoscitur reflexè ut opposita præcepto reflexo obliganti, ne omitam jejunijs ex culpa, & ignorantia vincibili ac opposito; datur enim lex reflexa vetans, ne me exponam periculo violandi legem dubiam, an detur, nisi tale dubium prudenter deponam: ergo omisso jejunijs cognoscitur reflexè ut mala.

N. Adde ex P. Oviedo. 1.2. tr. 4. contr. 1. n. 5.
122. peccata ignorantiae, & occulta dici etiam
123. illa, quorum malitia objectiva, etsi saepe cognoscatur, ignoro tamen, an ei consensurum; ut accidit timorati conscientiae viris; in quo casu cognoscitur quidem malitia objecti, peccatum tamen manet occultum, & ignorantum. Rursus, ea etiam, quibus aliquis levissimè assentitur, eorumque statim obliuiscitur, an necne assensus fuerit, dicuntur peccata occulta, quatenus oblitus sum, an fuerim assensus, ut accidit saepe in peccatis purè internis. In forma concessa maiori, distinguo minorem: qui scit se peccare, non peccat per ignorantiam, si tunc per ignorantiam significet ignorando malitiam peccati, concedo minorem; si tunc per ignorantiam significet peccatum ignorantiae, nego minorem, & consequentiam. Dixi, quod sicut volitio talis actionis exterioris denominatur homicidium, aut fornicatio ab objecto voluto, ita volitio negligentiae in sciendo, quae teneor, & possum scire, denominatur peccatum ignorantiae: eo autem ipso quod volitio habet pro objecto ipsam negligentiam peccaminosam, eo ipso intellectus proponit sibi malitiam ejus negligentiae; atque adeo qui peccat peccato ignorantiae, advertit se peccare, & non ignorat malitiam peccati ignorantiae. Quare ignorantia non est circa peccatum ignorantiae; sed est circa alia præcepta, quae nolo scire. Ad probationem nego maiorem, & minorem; rursus nego repugnare in terminis, ut sciens peccet ignoranter; immò necessarium est, ut qui peccat peccato ignorantiae, peccet sciens eam ignorantiam alterius præcepti esse vetitam.

N. Ad 1. confirm. concessa maiori, nego minorem; nam malitia moralis contracta ex ignorantia sunt omnia reliqua opera, quae prævidentur secutura ad ignorantiam peccaminosam liberè volitam: immò dico, quod si volitio habens pro objecto ipsam igno-

Tom. I.

rantiam vetitam; (quam utique voluntas velle non potest, nisi prius intellectus eam ignorantiae malitiam repraesentet) est moraliter mala, & est peccatum ignorantiae, quamvis eam ignorantiam intellectus attingat; ita multò magis reliqua opera ad ignorantiam culpabilem sequentia dicuntur peccata ex ignorantia, cum intellectus eorum operum malitiam directè non attingat, ut dixi paulò antè.

Ad 2. confirm. dico, quod volitio habens N. pro objecto negligentiam sciendi est formalissimè peccatum ignorantiae; ut enim volitio habens pro objecto occasionem est formalissimè homicidium, ita volitio habens pro objecto ignorantiam veritatis est formalissimè peccatum ignorantiae. Ad id quod additur, quod ipsa negligentia sciendi veritatem scienter admittitur, ergo non ignoratur, ergo non est peccatum ignorantiae: concessio antecedenti, & primà consequentiā, nego secundam; hoc enim est æquivocum, quod putant idem esse peccare peccato ignorantiae, ac peccare non cognoscendo malitiam peccati ignorantiae; hanc enim semper cognosco; quod ignoro est, ipsum præceptum, quod scire nolo; implicat autem, ut non velim scire, an detur, quin cognoscam malitiam: quare ignorantia est circa existentiam, & non existentiam præcepti jejunijs; cognitio autem est circa malitiam non jejunijs; nam velle ignorare, an detur lex jejunijs, & cognoscere me peccare, tum volendo talem ignorantiam, tum non jejunando, si fortè detur lex jejunijs, non includit ullam repugnantiam: quod enim scitur, est malitia non jejunijs voluntariè ignorati; quod ignoratur, est existentia præcepti jejunijs; atque adeo tunc pecco ignoranter ignorantia cadente supra existentiam præcepti; & pecco scienter, scientiā cadente, tum supra malitiam ignorantiae volitae circa existentiam præcepti, tum supra malitiam comestionis vetitae, positae sub dubio de existentia legis jejunijs, dubio non deposito.

Dices ex P. Elizald. lib. 3. qu. 2. §. 4. mibi N. pag. 136. cujus doctrina eo tendit, ut neget 127. nos habere posse iudicium certum de non P. Eliz. peccato, licet ferè omnes asserant oppositum, de quo nos alibi; dices, inquam, certum esse ex Scripturā, & PP. dari in nobis peccata occulta, & ignota; sed hoc est falsum, si omnis peccans actualem remorsum experiretur, quia diligentissimi omnium remorsum recordari possunt: ergo ad omne peccatū non requiritur necessario actualis remorsus. Rursus, si omnis peccans haberet

Vij

haberet certum de non peccato dictamen, sequeretur, quod omni peccanti notum esset, deesse sibi hanc evidentiam, & certitudinem non peccati, & sic nulla essent peccata occulta. Respondeo, omnia propria solutione, me unicè contentum transcribere formalia P. Terilli verba, ut inde constet, malà fide citari pro oppositâ. Ait itaque *qu. 40. Reg. mor. num. 47.* multa peccata esse nobis occulta, vel quia eorum oblii sumus, vel quia ex ignorantia vincibili processerunt. Certè ex hac ignorantia saepe putamus ea esse bona, & Deo placentia, quæ verè sunt mala, & nobis imputantur. Jam verò multa peccata ex hisce capitibus essent occulta, etiam homines actuali cum remorsu negligentes fuissent in veritatis indagatione, quando illa poterat, & debebat inquiri. Neque inde sequitur, quod diligentissimi possint omnium recordari, quia obliuio in multis est prorsus insuperabilis, ut patet. Est præterea aliud caput, ex quo peccata sunt occulta, etiam quando adest aliquis remorsus. Sæpe enim tentationibus prestis nescimus, an strenuè resisterimus; an plenum, an semiplenum assensum præstiterimus, &c. in tali casu peccatum aliquando est occultum, etsi aliquem remorsum habeamus, quia multi remorsum habent, etsi diligenter resisterint, & fecerint omnia, ad quæ tenebantur. Demùm si universim loquamur, ad omne peccatum non requirimus remorsum, quia peccata ignorantie vincibilis esse possunt sine ullo remorsu, quamvis existimemus aliquem remorsum necessariò præcessisse, quando diligentia debita sponte negligebatur. Quoad 2. attinet, ostendimus jam, unde peccata sint occulta. Caterùm etsi omnis non peccans in instanti suæ operationis certo sciret se non peccare, & sic peccatum actuale, ratione sui imputabile, nunquam esset occultum in eo instanti; nihilominus multa peccata postmodum evaderent occulta propter oblivionem, aliasque rationes allatas, tum hic, tum *qu. 13. de Consc. prob. num. 37.* Hæc P. Teril. in cuius verbis nota 1. tam invalidum putare hoc argumentum contra actuale remorsum à nobis requisitum, ut eo admissio adhuc dicat dari plurima peccata prorsus occulta. Nota 2. quod P. Teril. nobiscum sentit, quod necessarius semper sit actualis remorsus etiam in peccatis ignorantie, nempe tunc quando diligentia debita sponte neglecta fuit, seu quando est imputabile, tunc autem est tale, quando fuit omittà diligentia, ab illius enim omissione sequentia ignorantie peccata dicuntur imputabilia: ergo malè ci-

tatur pro oppositâ negante actuale remorsum, ut peccatum sit imputabile, imò licet hunc negaret, adhuc tamen fatetur argumentum contra nos adductum esse nullum.

Ad 3. concessio antecedenti, nego consequentiam; quia ad peccandum satis est, ut aliquo instanti cognoscam opus esse vetitum, illudque postmodum ex priori voluntate continuum; non autem necesse est, ut totà horâ, quâ quis peccat, advertat, ut in simili dixi de studio *sect. 2. §. 1. advert. 2. & §. 3.*

Ad 4. dico me satis exposuisse mentem Synodi Palæstina: *d. 5.* Hoc miror, quod P. Thyrsus ex tali Synodo prober suam sententiam, cum eadem Synodi autoritate Baius, & Janenius suam de ignorantia invincibili, quod non excuset, sententiam probaverint. Quare omisiss, quæ dixi *d. 5.* dico merito damnatam à Synodo illam universalem negativam Cælestij, & Pelagij propositionem, *Ignorantia, & obliuio nunquam subjacent peccato;* quia negat peccata ignorantie, quæ utique dantur, & saepe sunt peccata, & causa peccati; sunt peccata, quoties eam ignorantiam volumus; ut enim quis dicitur peccare homicidio, quoties liberè vult occisionem cognitam ut malam, ita etiam quis dicitur peccare peccato ignorantie, quoties vult negligentiam cognitam ut vitiam à virtute studiositatis obligantis inquirere veritatem. Ex hoc tamen non sequitur, quod peccetur, quin advertatur peccari, imò implicat, ut quis peccet per ignorantiam, seu per nolitatem sciendi, quin advertat se peccare, non minùs, ac qui peccat per occisionem, advertit se taliter peccare.

Ad DD. citatos, quos ait, quod licet ex professio impugnet Janenium, idem tamen docere, quod ipse: dico quod P. de Champs evidenter sustineat oppositum, ait enim quod ignorantia ortu ducens ex negligentia sciendi imputatur ad culpam, (nota tò imputatur, quatenus est culpa ob negligentiam directè volitam) & facta, quæ ex hac ignorantia contra præceptum contingunt, culpâ non vacant: (intellige ratione negligentie, qui enim hanc vult, vult etiam, quæ connectuntur cum illâ,) nam per hoc præcisè, quod ignorantia, & obliuio eorum, quæ quis scire tenebatur, sint indirectè volita, (id est, in ipsâ ignorantia) imputantur ad culpam. Ecce nil clarius pro meâ, & communissimâ sententiâ. Idem expriment verba P. Annati, quare nescio quomodo ex illis DD. inferatur, peccari peccato novo, cum

cum nullus dicat peccari peccato novo, sed unice dicunt imputari peccatum sequens ad negligentiam ratione negligentiae; ita ut opera contra legem facta, & sequentia ad ignorantiam voluntariam, sint tantum peccata imputabilia ratione peccati negligentiae, & ignorantiae voluntariae, quae omnia luculenter tradidit P. Teril. doctus à P. de Champs, & P. Annato, quorum vestigijs insitit: ergo frustra hi DD. trahuntur pro oppositâ.

N. Ad confirmationem, taceor quod, quae sunt necessitate consequenti, si sint contra legem, sint peccata, dummodo ea necessitas sit *pure* consequens; attamen simul dico, quod si ignorantia antea vincibilis, hic, & nunc vinci non possit, dico, inquam, quod opera facta contra legem, & sequentia ad ignorantiam, quae hic, & nunc vinci non potest, non sunt peccata; eamque necessitatem esse hic, & nunc antecedentem omne liberum voluntatis exercitium: eo enim ipso quod ignorantia sit hic, & nunc invincibilis, eo ipso nullo modo est libera, quamvis dum vincibilis fuit, libera fuerit.

N. Ad 5. dico, quod non advertens nunc se peccare, non agit liberè formaliter contra legem, quia non advertit tale opus esse contra illam, nam liberitas peccati constituitur per cognitionem peccati. Quod si dixeris, carco cognitione peccati, quia carere volo; bene est: ergo tunc volo ignorantiam; si autem volo ignorantiam, vel volo, ut culpabilem, vel non? si non, tunc non pecco, quia non datur peccatum ignorantiae: si volo, ut culpabilem; ergo cognosco culpam in eâ ignorantia voluntaria; ergo numquam pecco sine aliqua cognitione peccati. Pecco quidem sine cognitione de existentia praecepti directi, an detur praeceptum jejunandi; numquam tamen pecco sine cognitione peccati: nam qui vult culpabiliter ignorare praeceptum jejunii, cognoscit culpam in tali ignorantia; ergo cognoscit peccatum.

N. Dices 1. Ergo nulla, juxta nos, dabuntur peccata ignorantiae: 2. quod maiores peccatores, quia carent omni conscientiae remorsu, & peccati advertentia, non peccabunt: 3. si homo esset bene affectus ad sciendum, quae necessaria sunt, non careret scientia eorum; ergo carentia scientiae, & advertentiae est illi libera; ergo quae ad talem inadvertentiam sequuntur, si sint contra legem, erunt peccatum; adeoque contractus injusti sequentes ad liberam sciendi omissionem, an necne sint just, erunt peccata, licet fiant sine omni advertentia peccati. Haec argumenta contra suam, & nostram, & fere omnium sententiam trahit P. Oviedo 1.2. tr. 4. contr. 1. n. 5. Tom. I.

eaque sunt, in quibus tantum laboris P. Eliz. P. Thyrs. Palanco, & M. Elbecqu. insumpsit, ut scias nihil novi contra antiquam sententiam excogitatum, sed quod compendiose contra nos objiciebatur, esse ab his valde dilatum. In forma nego antecedens 1. quia voluntas habens pro objecto ignorantiam vetitam dicitur peccatum ignorantiae: 2. quia omnia peccata oblita, quia sunt ignorata, sunt etiam peccata ignorantiae: 3. quia omnia, quae procedunt ex conscientia dubia, aut scrupulosa, dicuntur procedere ex ignorantia; ad differentiam eorum operum, quae si procedant ex magno animi circa objectum affectu, aut odio, dicuntur procedere ex passione. Ad 2. nego antecedens; alius est remorsus intellectus consistens in cognitione malitiae, & judicio dictante tale objectum esse vetitum; alius est remorsus voluntatis consistens in quadam voluntatis displicentia: prior in nullo est enormi peccatore cessat, ut recte S. Bonav. in 2. dist. 39. art. 2. qu. 2. per totam, ubi resolvit quod Synderesis quantum ad actum remurmurationis extingui omnino non possit, & ideo quantumcumque homo peccaverit, remanet tamen in eo tam conscientia, quam Synderesis. Idem ait art. 2. qu. 3. dicens: Synderesis, ut dicunt Sancti & Glossa, quantum est de se, semper habet ad bonum stimulare, & peccato remurmurare, quamdiu sumus in statu viae. Alter non datur, nisi in viris conscientiae non ex toto perditae; atque adeo carens priori remorsu, excusabitur semper à culpa, cum eam nullo modo apprehendat. Ad 3. dico, quod eo ipso, quod inadvertentia sit libera in ratione peccati, eo ipso cognoscitur ut mala; & effectus ad eam sequentes, & ab eâ quodam modo pendentes sunt mali, non tantum quia praevius, ut effectus cavendi ab eâ inadvertentia peccaminosa; sed etiam, quia praevius cum dubitatione, ut oppositi varijs legibus, & virtutibus, si forte existunt: quod si quis sit adeo male affectus, ut deinceps nullo modo advertat ad suam inadvertentiam, & ignorantiam culpabilem, & ejus malitiam; & sine omni advertentia ad suam inadvertentiam, & ignorantiam peccaminosam eligat objectum aliquod ex se malum, non peccabit novo peccato, quia peccatum incognitum non est peccatum; & voluntas id tantum eligit, quod intellectus proponit: ergo si intellectus, nullo modo proponat objectum esse malum, nec ignorantiam, quâ circa tale objectum laborat, esse malam, voluntas illud objectum eligens non peccabit, quia non eligit formaliter malum, etsi eligat objectum materialiter malum.

§. II.

Rejicitur doctrina P. Thyrsi allata sect. 1. §. 2.

SUMMARIUM.

In quo consentiam, & dissentiam à P. Thyro, n. 138.

Mentiens sub errore vincibili peccat peccato mendacij, & meretur poenam distinctam à poenâ debitâ peccato ignorantia, n. 139.

Per hoc quod alio peccato peccet, non inferitur peccari sine advertentiâ peccati, n. 140.

S. Thom. loquitur de peccato materiali; & per eundem latius patet malum, & peccatum, quam culpa, n. 141. 142.

Implicat error culpabilis sine advertentiâ, 143.

Ut actus sub errore culpabili sit novum peccatum, necessaria est, vel novâ peccati libertas, vel quod antiqua duret, n. 144.

DD. negantes, quod actus externus addat novam bonitatem, n. 145.

Adhuc dato, quod adderet, paritas est contra P. D. Thyrsium, n. 146.

Et si magis peccet, qui centies ex errore culpabili contrahit, quam qui semel, non ideo sine advertentiâ peccat, n. 147.

Quid probet paritas actus externi, n. 148.

Primum corollarium est falsum; secundum quo sensu verum; de tertio non disputo, n. 149. ad 151.

Celladei ait, quod D. Hieronymo à Pelagianis obiectus fuerit Jansenismus, n. 152. 153.

Dictum D. Hieronymi, ibid.

Potest ignorantia fieri invincibilis; quando fiat? 155. 156.

Ignorantia eorum, quæ quis obligatione, tum physica, tum morali, scire tenetur, non excusat; excusat quæ quis obligatione tantum physica, n. 157.

Vincibilis ignorantia est æquivalenter scientia, n. 159.

Modus deponendi vincibilem ignorantiam, 160.

Non est necessaria regulariter meditatio, &c. ib.

Abusus eorum, qui vincibilem conscientiam non deponunt, n. 161.

N. **R**estat modò, ut impugnemus doctrinam, quam sect. 1. §. 2. dedi ex P. Thyrsi. P. Thyrs. in quâ dicit, quod præter peccatum negligentia contrahatur aliud peccatum, si ei negligentia culpabili addatur aliud opus contra aliam legem, aut virtutem. Fateor quoad hoc dicere verum, ut ego docui sect. 2. §. 2. conclus. 3. propter rationes ibi adductas: attamen quia hic iterum supponit posse verè, & propriè novo peccato peccari, quin ullo modo advertatur peccari, ideo in ejus doctrina rationibus veritatem à falsitate discernere oportet.

Ad 1. probationem fateor, quòd judicans N. per errorem culpabilem se teneri ad mentendum, si mentiatur, peccabit; fateor etiam hoc mendacium esse peccatum distinctum à peccato negligentia, & novam poenam mereri. Ratio est; quia negligens scire, an mendacium in tali casu liceat, & simul mentiatur, duplicem habet in eo casu; æquivalenter scilicet, volitionem peccaminosam; prima est, nolo scire, an detur præceptum vetans in tali casu sermonem falsum: altera est, volo proferre eum sermonem falsum; five addit, five non addit præceptum: quæ duplex saltem æquivalenter volitio, est duplex peccatum: nolle enim suppressere illud verbum, supposita negligentia sciendi, an sit obligatio tacendi, est quid plus, quam præcise nolle scire, an detur præceptum tacendi illud verbum falsum; plus enim est dicere, non volo scire, an detur præceptum tacendi, & non volo illud tacere, quàm dicere, non volo scire, an detur præceptum tacendi; volo tamen tacere: hic enim peccat tantum peccato negligentia contra studiositatem; ille autem peccat tum peccato negligentia contra studiositatem, tum peccato mendacij contra veracitatem.

Hinc non video quomodò ex hac resolutione P. Thyrsus deducat peccare peccato novo; licet non advertat quis se peccare: P. Thyrs. aliud enim est, quòd peccet alio peccato; aliud quòd peccet alio peccato, licet non advertat se peccare: primum est verum, & ideo, quia alio peccato peccat, meretur poenam distinctam à poenâ debitâ peccato negligentia; secundum est falsum, quia implicat peccatum sine advertentiâ, ergo implicat novum peccatum sine novâ advertentiâ, aut saltem sine veteri durante: ergo ex hoc quòd mentiens ex negligentia culpabili ob famam proximi tuendam mereatur poenam distinctam à poenâ debitâ peccato negligentia, non inferitur eum peccare peccato novo, etiam non advertat se peccare. In formâ concedo antecedens, & primam consequentiam: ad subsumptum dico, quòd, qui mentiatur nolo scire, an detur præceptum vetans mendacium; dico, inquam, quòd iste non cognoscit, an detur tale præceptum non mentendi, adhuc tamen cognoscit se peccare, si mentiatur, quia cognoscit legem reflexam non operandi cum conscientia dubiâ de existentia præcepti, adeoque peccat advertendo se peccare, & nesciendo, an existat lex de non mentiendo; quæ si existat, peccat insuper peccato contra veracitatem.

Ad 1. confirm. concedo totam, advertendo tamen, quòd verba S. Thom. intelligenda sunt

sunt, vel de peccato materiali, si opus contra legem fiat sine advertentia; vel si fiat cum conscientia culpabiliter erronea, seu cum advertentia, intelligenda sunt de peccato formali. Verumtamen prater ea, quae alibi dicemus ad citatum D. Thomae locum, *Quod est contra legem, semper est malum, nec excusatur per hoc quod sit juxta conscientiam*, advertere oportet, quod juxta S. Thom. latius patet *malum*, & *peccatum*, quam *culpa*, nam 1.2. *quest. 21. art. 1. ait: Licet in actibus naturalibus* (loquitur de non liberis) *sit peccatum, non tamen est culpa*: (notet haec verba M. Elbecque, & omnia, quae ex S. Thom. art. 3. §. unico, & art. 4. trahit, facile dissolvit, quin doceat posse peccari formaliter sine advertentia, ergo juxta S. D. latius patet peccatum, & malum, quam culpa; licet enim omnis culpa sit peccatum, & malum, non tamen contra: ergo dum S. Thom. dicit, *Quod est contra legem, semper est malum*, optime loquitur, vult enim esse malum materiale; neque per hoc quod illud sit juxta conscientiam, fit, quod non sit malum materiale, adhuc enim erit materiale malum, si de iur. lex a parte rei. Quapropter Caram. lib. 4. Theolog. Mor. Fund. in Dialectica n. 69. ait in eruditissimū D. Spinulam, qui deinde ad Episcopatum Savonensem assumptus fuit, in suo Opusculo de liberis, & prudenti electione in moralibus, d. 1. *sect. 5. pag. 49.* quod Spinula non recte interpretatus fuerit textum D. Thomae ex *quodlibet* 8. in quo dicitur de Præbendis, & quem pro se Janfenistæ centies allegant, (vide, quod hominum genus eo textu utatur) dum Spinula asserit nihil probare, quatenus probat ille textus, peccare eum, qui contra legem facit, licet juxta conscientiam operetur, quod tamen est contra omnes DD. Hæc, & alia Spinula, quæ Caramueli non placent, cum facilius sit dicere, quod qui operatur contra legem, peccat, sed materialiter, non autem peccat formaliter, quia operatur juxta conscientiam; cum juxta S. Thom. non omne peccatum, puta materiale, non semper sit culpa. Omitto diffusam aequè, & dilucidam Caramuelis ad D. Thomae textum paraphrasim.

Ad 2. confirm. dico repugnare in terminis, quod dictamen conscientiae sit culpabiliter erroneum, & quod nulla detur advertentia ad peccatum; si enim est culpabiliter erroneum, ergo advertitur esse tale; & nego consequentiam quoad ultimam partem; nulla enim nova formalis malitia contrahitur, nisi vel accedat nova advertentia, vel perseveret antiqua.

Ad 2. probationem respondeo, quod, ut actus sub negligentia culpabili commissus novam induat malitiam, non esse necesse, ut novam habeat libertatem peccati; necesse tamen est, ut habeat, vel novam peccati libertatem, vel saltem ut antiqua peccati libertas perseveret; sed hæc, ut toties dixi, includit cognitionem malitiae: similiter negligentia culpabilis includit, tum cognitionem peccati ignorantiae, tum cognitionem de malitia operis, si forte datur præceptum à me culpabiliter ignoratum: ergo implicat in terminis, ut quis peccet contra legem sub negligentia culpabili, quin advertat se peccare.

Ad 1. antecedentis probationem dico cum N. communi, quam tuetur S. Thom. 1.2. *qu. 20. art. 4.* Scotus in 2. *dist. 42. quest. 4. num. 2. 16. s. 1. b. 17. & 20.* P. Valqu. P. Suar. *tr. 3. d. 10. sect. 1.* Scotus, qui citat D. Bonav. & Capreolū, P. Ovied. *1.2. tr. 4. contr. 8. n. 27. & tr. 9. contr. 2. a n. 70.* C. de Lugo d. 24. de Pœnit. *sect. 4. a n. 56.* Herinx *tom. 2. disp. 3. quest. 6.* per totam, D. Bo. & ferè omnes alij, immo ipse P. Ripalda *tom. 1. de Ente disp. 68. sect. 4.* qui actionem externam non addere novam bonitatem actui interno defendit, licet velit addere novum meritum; (inconsequenter autem P. Ripald. concedit, quod actus externus addat novum meritum, non autem novam bonitatem; & impugnatur à P. Ovied. sicut etiam inconsequenter P. Suar. C. de Lugo, & P. Ovied. quos impugnat P. Dicast. d. 13. de Pœnit. n. 87. concedunt, quod opus externum augeat satisfactionem, & negant augere meritum; inconsequenter, inquam, quod enim quaeritur, est, an actus externus addat novam bonitatem, quidquid sit de alijs formalitatibus meriti, & satisfactionis,) dico, inquam, cum communi, quam ferè omnes tuentur, quod opus externum nullam addit novam bonitatem, aut malitiam interno, quidquid, ut dixi, sit de formalitate meriti, & satisfactionis: ergo paritas adducta est contra communem. Deinde eam retorqueo: Ut enim actus externus, adhuc dato quod addat novam malitiam interno, licet non addat novam libertatem, idè addit novam malitiam, quia supponitur, quod ipsum liberum exercitium internum perseveret in suo effectu imperato, nempe in actu externo, adeoque implicat, ut novam addat malitiam, immò implicat, ut aliquam, five novam, five non novam addat, si non durat virtualiter ipsa libertas interior: ita in casu nostro implicat, ut novum addatur peccatum, nisi accedat, vel nova libertas peccati, vel antiqua perseveret in ipsa culpabili negligentia, quæ necessario dicit cognitionem malitiae; atque adeo

adeo hæc ipsa antiqua libertas, quia pluribus volitionibus peccati liberis æquivalet,

M. Tap. potest dici nova quodammodo libertas.

Quapropter M. Tapia *tom. 1. lib. 1. qu. 7.*

art. 6. postquam probavit actionem exteriori respondentem interiori non addere bonitatem, aut malitiam distinctam, quia vel illud superadditum distinctum est volitum ab actu interiori, vel non est volitum? si non est volitum, non erit malum, aut bonum, quia nihil est moraliter bonum, aut moraliter malum, nisi sit voluntarium; sic enim accipitur volitum pro voluntario procedente à liberà voluntate; tandem *n. 6.* ait, quid si aliquis cum Scoto *quodlib. 18. art. 3.* iudicet, actum exteriori adæquatè respondentem interiori addere bonitatem, aut malitiam interiori, imputabitur nè illi maior bonitas, vel malitia actus externi? Respondet, quod imputabitur ex conscientia errante, aut probabili; & tamen dum sic accidit, tota ea bonitas, vel malitia in actu externo apprehensa nascitur ab actu interno, quo efficaciter vult actum externum, ut *deteriorem* aut *meliozem*; nam si illa bonitas, vel malitia non est voluntaria, non imputabitur ad meritum, vel demeritum. Unde adhuc in isto casu inciditur in sententiam D. Thomæ, vel involvitur implicatio, si velis fugere ab eâ. Hæc M.

M. Elbec. Tap. quæ legenda propono ipsi M. Elbecque; nam M. Tapia Thomista doctrinâ, religionem, & prudentiâ, siquis alius insignis est, & tamen expresse docet non tantum quod peccari non possit, quin advertatur ad malitiam, sed ne quidem augeri posse malitiam per actum externum, quin ea cognoscatur. Idem tradit M. Godoy *1. 2. tom. 1. d. 23. an. 12.* qui ait, actum internum, & externum esse unum numero peccatum formaliter in esse moris, quod incipit in interiori, & consummatur in exteriori: idem Caietanus *1. 2. qu. 20. art. 3. & 4.* D. Bonav. in *2. dist. 40. qu. 1.* Ariminensis *ibid. qu. unica concl. 6. & 7.* Riccius de Act. hum. lib. 3. cap. 43. n. 2.

N. Ad exempla, quæ P. Thyrsus trahit, dico, plus peccare mercatorem centies ex negligentia culpabili contrahentem, quam qui semel, ob rationem, quam dedi initio *hujus s.* at hinc non sequitur, quod peccet contrahendo, quin advertat se peccare: si enim perseverat negligentia culpabilis, & contrahit cum affectu ad talem ignorantiam, utique perseverat advertentia ad peccatum ignorantiam, & iniustitiæ, si datur præceptum vetans eum contractum, esto hoc præceptum dari ignoret. Dixi enim, quod ignorans præceptum voluntariè scit se peccare, si ponat opus; adeoque ignorantia est circa existentiam præcepti, non autem circa peccatum;

in quo valde decipiuntur Contrarij, & ideo dicitur peccatum ignorantie, quia scienter ignoratur existentia præcepti, licet non ignoretur peccatum contra existentiam præcepti scienter ignorati: ergo si unus pluries contrahat, quam alter, ille plus peccabit, quam iste; quia ignorantia voluntaria, quam habet, qui pluries contrahit, in sui duratione tones quodammodo multiplicatur, quoties contrahit; eo modo, quo qui unâ volitione determinat occidere centum, magis peccat, quam qui unâ volitione determinat occidere unum, quia illius volitio quadatenus multiplicatur multiplicatis homicidijs, seu objectis: ita in casu nostro ignorantia illius, & volitio contractuum, quæ sub eâ ignorantia fiunt, quodammodo multiplicatur, quoties contrahitur. Porro, ut dixi, volitio contractus sub ignorantia vincibili est libera non tantum libertate facti, sed etiam peccati, quia procedit à potentia liberâ cognoscente esse peccatum contrahere sub dubio de iustitiâ contractus. Quod dixi de contrahentibus sub ignorantia vincibili, dico de alijs, quorum unus sub vincibili ignorantia ponat opera contra plura præcepta, alius contra unum; plus enim peccabit ille, quam iste, & tot peccata specie diversâ patrabit, quot sunt præcepta, aut virtutes diversæ per ea opera violatæ. Nego tamen consequentiam, quæ infertur, nempe peccari nunc posse sine libertate peccati nunc existete; immo, si nunc peccatur, nunc existit libertas peccati, tum in ignorantia vincibili, quæ advertentiam peccati necessariò supponit; tum in dubio, an existat lex, quam ignorare vult, operando contra illam; nam licet ignoret existentiam legis directæ, non tamen ignorat, immo scit se peccare contra legem reflexam vetantem, ne ponatur opus sub dubio de existentia legis vetantis, nisi dubio deposito.

Dices: Ideo volitio furti est mala, quia N. malum est furtum externum: ergo actus externus novam malitiam addit supra internum. Sed contra; quia si addat, ut pauci docent, si non addat, ut plerique; cum S. Bonav. in *2. dist. 40. art. 2. qu. 1. & 3. & dist. 47. art. 1. qu. 2.* hoc scio argumentum jam fuisse à me retortum: similiter scio hæc instantiâ unicè probari, quod aliqui actus sumant suam malitiam ab objecto, quia in se malo, non autem probatur superaddi interno malitiam formalem, hæc enim non habetur, nisi à voluntate cognoscente malitiam objectivam; & actio externa non habet nisi malitiam, aut bonitatem objectivam, seu materiam ex se; moralem autem habet à voluptate

148.

S. Bonav. vent.

luntate. Demum scio, quod qui desiderat milites mori pro Deo, non tantum meretur, quantum qui milites moreretur; quia mille actus externi præsupponunt mille internos efficaces, vel unum illis æquivalentem, quod revera est moraliter impossibile; quod idem dico de eo, qui unâ volitione desiderat mille homines occidere; hic enim non tantum peccat, quantum si mille occideret, quia unica volitio non æquivalet mille volitionibus efficacibus: ergo paritas, & comparatio actus externi cum interno, ut aliquid concludatur, diligenter consideranda est, & ad rem nihil facit.

N. Ad 1. Corollarium dico esse verissimum, tantum abest, ut falsum sit, quod nemo peccet, dum facit, quod sine ullo conscientie remota, & scrupulo judicatur esse honestum. Vide quæ dixi §. antecedenti ad finem.

N. Ad 2. dico esse verum, si addatur *invincibiliter*, nempe omnis invincibiliter putans se non peccare, non peccat; si autem putet *vincibiliter*, peccabit; numquam tamen ignorantia est vincibilis, nisi adit advertentia peccati, ut toties dixi.

N. Ad 3. an opinio docens, quod potest quis peccare agendo contra legem, licet dum agit, firmissime judicet se bene operari, si judicet firmissime ex errore, aut ignorantia, quæ dum operatur, vinci non potest, nec satis esse quod olim potuerit; an hæc, inquam, opinio incidat in Jansenismum, viderint alij; ego enim à meo judicio proferendo abstinco. Hoc unice dico, quod qui eam sententiam judicat non posse accusari de Jansenismo, quia (inquit) eam tueretur S. August. S. Thom. Synodus Palæstina, nihil dicit; quia Jansenius, ut etiam fatetur P. Elizal. 2. p. lib. 5. quæ. 18. pag. mihi 126. suum errorem ipsam S. Augustini, S. Thom. & Syn. Palæstinæ reprobatur, & ex illis infert opinionem damnatam, licet pessimè inferat; ergo etsi ex dictis textibus probetur ea opinio, si ostendatur male probari, & non esse ad rem, poterit de Jansenismo notari.

N. Dices ex P. Elizald. 2. p. lib. 5. quæ. 17. §. 5. pag. mihi 121. Jansenismum, quem aliquis eadem objicit, quatenus ejus opinio incidit in præceptorum impossibilitatem, objectum olim fuisse à Pelagianis S. Hieronymo, nam lib. 2. S. Hieronymi ita clamant Pelagiani: His enim cunctis testimoniis videris hominum accusare naturam, ac per hoc invidiam referre in Deum, si tales homines condidit, ut oblivionis, & ignorantie peccato carere non possint. Et lib. 1. Aut possibilia Deus mandata dedit, aut impossibilia? si possibilia, in nostrâ potestate est ea facere, si velimus;

si impossibilia, nec in hoc rei sumus, si non facimus, quod implere non possumus, ac per hoc five possibilia dedit Deus mandata, five impossibilia, potest homo esse sine peccato, si velit: (hæc S. Hieron.) ergo Jansenismus, quem aliqui ei opinioni objiciunt, est purus Pelagianismus.

Respondeo tria hic esse: primum, an bene N. Pelagiani contra S. Hieron. arguerint: secundum, an bene P. Elizald. inferat contra nos Pelagianismum: tertium, an bene aliqui contra eum intulerint Jansenismum. Ad 1. dico, Pelagianos pessimè arguisse contra S. Hieron. ex eo quod S. Doctor admittebat peccata ignorantie, quæ Pelagiani negabant, non ideo sequitur peccari necessario, ut Pelagiani volebant, nisi ad summam necessitate consequenti, præsertim si nobiscum dixeris, ad omne peccatum etiam ignorantie, & sequentia ad illam requiri advertentiam; ignorantia quidem in se, sequentium autem advertentiam, ad ipsam ignorantiam tamquam in causâ. Ad 2. dicam paulo post, dum solvam argumenta P. Eliz. Ad 3. dico me abstinuisse ab illatione Jansenismi ex sententiâ P. Elizal. qui autem inferunt, viderint illi.

Ad 4. dico, quod si dum sit novum opus contra legem, ille error sub quo fit, vinci non potest, tale opus sub eo errore hic, & nunc invincibili non est peccatum; si autem fiat sub errore, qui vinci potest, tunc est novum peccatum, at eo ipso fit cum advertentia peccati.

Ex his infer 1. nullam ignorantiam malitiam, aut prohibitionis, cum dubio malitiam, aut prohibitionis, cum dubio malitiam, 155. aut prohibitionis, aut remorsu indagandi ulterius veritatem, si illud dubium, aut remorsus per prudens judicium non deponatur, nullam, inquam, talem ignorantiam esse invincibilem, sed vincibilem, & culpabilem, quia talis ignorantia est peccatum negligentie contra virtutem studiositatis cognitam ut obligantem ad indagandam veritatem; & est violatio alterius præcepti, de cujus existentia dubitatur, & vincibiliter ignoratur. Si autem ignorantia sit talis, ut nulla adfit cogitatio malitiam, aut prohibitionis, vel si adfit, deponatur prudenter, opus sub eâ ignorantia elicatum, five ea ignorantia sit, five non sit peccata peccati prioris, & olim volita, numquam est novum peccatum, licet sit materialis violatio legis. 2. quod ignorantia antea vincibilis potest decursu temporis fieri invincibilis, nempe si tollatur omnis advertentia ejus expellendæ, & tunc excusabit semper opera sequentia à peccato formali, five talis ignorantia dicenda sit invincibilis absolute, seu pro omni tempore, five invincibilis respe-